

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 สรุปผลได้ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 ในด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป จำแนกตามตำแหน่งงาน ขนาดของโรงเรียน และเขตที่ตั้งของโรงเรียน

สมมุติฐานการวิจัย

1. การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามธรรมชาติของผู้บริหาร และครูที่มีตำแหน่งงานต่างกันมีความคิดต่อการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน
2. ผู้บริหาร และครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดต่อการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน
3. ผู้บริหาร และครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ต่างกันมีความคิดต่อการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 414 คน และกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน และครูที่เป็นตัวแทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 270 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มี 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย การปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งบริหารโรงเรียน และครู ขนาดของโรงเรียน และเขตที่ตั้งของโรงเรียน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 ทั้ง 4 ด้าน คือด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ (likert) และตอนที่ 3 แบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Opened - end)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามพิษณุโลก ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 และจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 ถึงผู้บริหารครูที่เป็นตัวแทนในคณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยนัดเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปลำดับขั้นตอน ดังนี้

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 ข้อมูลการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนะของผู้บริหาร และครูที่เป็นตัวแทนในคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีต่อการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนจำแนกตามตำแหน่งงาน และเขตที่ตั้งของโรงเรียน ใช้สถิติการทดสอบค่าที (t - test)

4.4 ข้อมูลการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 แยกตามขนาดของโรงเรียน ใช้สถิติการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe's Method)

4.5 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผล

1. การงานโดยใช้โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป มีระดับการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก

2. ผู้บริหาร และครู มีการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไม่แตกต่างกัน

3. โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไม่แตกต่างกัน

4. สถานศึกษา ที่อยู่ในเขตที่ตั้งของโรงเรียนต่างกันมีการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยการศึกษาการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 สามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. การปฏิบัติงานในการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารงานทั่วไปมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือการบริหารงานบุคคล และการบริหารงานงบประมาณ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ อุมัร สวาหลัง (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จึงทำให้ผลการวิเคราะห์อยู่ในระดับมาก

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งงาน พบว่า โดยภาพรวม และด้านการบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ทำให้บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีงานที่จะต้องบริหาร 4 ด้าน ซึ่งการยึดนโยบายการปฏิรูปการศึกษา และการกระจายอำนาจการศึกษา และการมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของทุกโรงเรียน ได้กำหนดบทบาท หน้าที่ไว้อย่างชัดเจนและนำมายึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด จึงทำให้ความเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามการบริหารสถานศึกษาตามแนว พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีเจตนารมณ์ที่จะให้มีการบริหารการศึกษาในรูปแบบที่มีการกระจายอำนาจ ซึ่งได้ระบุไว้ในมาตรา 39 ว่า “ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง”

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่าโดยภาพรวม และด้านการบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาขนาดใดก็ตามยึดหลักการปฏิบัติภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีการ กระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นและสถานศึกษา เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ส่วนด้านการบริหารงานวิชาการ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่า ข้าราชการครูที่สังกัดโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นว่าการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียน ในด้านการบริหารงานวิชาการ แตกต่างกับข้าราชการครูที่สังกัดโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาขนาดเล็กมีบุคลากรจำนวนน้อย และมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบมาก การดำเนินการด้านการมีส่วนร่วมจึงน้อยลงไป สอดคล้องกับ นิพนธ์ กินาวงศ์ (2523) กล่าวไว้ว่างานวิชาการ ประกอบด้วยงานด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน งานปรับปรุงการเรียนการสอน และงานด้านวัดผลและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ พันัส หันนาคิน (2529) ที่กล่าวไว้ว่า งานวิชาการ ได้แก่ งานเกี่ยวกับครู ตัวนักเรียนการจัดโปรแกรมการเรียนการสอน การจัดหาอุปกรณ์การสอนและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้วยบทบาทดังกล่าว จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนและผู้แทนครู ต้องปฏิบัติหน้าที่ และมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการมากกว่า ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แทนชุมชน และโดยหลักการดำเนินชีวิตประจำวัน ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แทนชุมชน ก็ไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการเป็นประจำได้ เนื่องจากทุกคนต้องไปประกอบอาชีพส่วนตัวของตนเอง ถ้ามาทุ่มเทให้กับทางโรงเรียนมากเกินไปก็อาจมีผลกระทบต่อชีวิตครอบครัวได้ เนื่องจากทางราชการไม่มีค่าตอบแทนให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั่นเอง และ อนันต์ เพียรพาณิชย์ (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ครู และชุมชนมีบทบาทหลัก ตามความคิดเห็นของครู และผู้นำชุมชนกลุ่มโรงเรียนขามใหญ่พัฒนา จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ครูและผู้นำชุมชนเห็นด้วยกับด้านบริหารทั่วไป ด้านวิชาการ และด้านบุคลากรอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านงบประมาณ อยู่ในระดับปานกลาง และมีความคิดเห็นว่าการนำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน รูปแบบครู และผู้นำชุมชนมีบทบาทหลักมาใช้ในการบริหาร คือ ด้านวิชาการ บุคลากรในท้องถิ่นขาดความพร้อมด้านความรู้ และความแตกต่างด้านการศึกษาของครูและผู้นำชุมชน โรงเรียนไม่มีอิสระในการเลือกแบบเรียน แหล่งความรู้ไม่เพียงพอต่อการศึกษาค้นคว้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทัย บุญประเสริฐ (2542) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การกระจายอำนาจด้านการศึกษาใน

ประเทศไทย พบว่า การกระจายอำนาจบริหารจัดการทางการศึกษาของไทย ยังคงจะต้องเผชิญกับปัญหา และอุปสรรคที่ทำทลายการดำเนินการเปลี่ยนแปลงอีกมากทั้งด้านปรับกระบวนทัศน์ (Paradigm) ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา แนวการกระจายอำนาจการบริหารจัดการทางด้านการศึกษา ทั้งด้านโลกทัศน์ (World View) และวิสัยทัศน์ (Vision) ของผู้บริหารด้านการปรับเปลี่ยนระบบบริหาร จัดการศึกษาในส่วนต่างๆ ระบบที่สอดคล้องกับทิศทางการปฏิรูปการศึกษา รวมทั้ง พฤติกรรมการบริหารและผลประโยชน์เชิงการเมือง และประโยชน์ที่ไม่เปิดเผยอย่างอื่น และที่สำคัญคือการเห็นคุณค่าของการศึกษาที่มีใช้เป็นในเพียงรูปแบบ (Appearance) ที่มักจะละเลย ไม่ใส่ใจถึงสาระสำคัญ (Substance) ทางด้านการศึกษา ตลอดจนการใส่ใจอย่างจริงจังถึงผลจากจัดการศึกษาที่จะเกิดขึ้นต่อสังคมโดยรวม และประเทศชาติในอนาคต

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำแนกตามเขตที่ตั้งของโรงเรียน พบว่าโดยภาพรวมและด้านการบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ไม่ว่าสถานศึกษาจะตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ใดก็ตาม ต้องยึดหลักการปฏิบัติภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นและสถานศึกษา เพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยควรให้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน ให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบและเป็นเจ้าขององค์กร ซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมือในการบริหาร ตลอดจนพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 39 ได้กำหนดหลักการมีส่วนร่วมไว้ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป และการปฏิบัติที่สนองต่อระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 จึงทำให้ผลการวิเคราะห์ออกมา ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา และได้ศึกษาตามกระบวนการ ขั้นตอนของการศึกษาที่กำหนดไว้ ได้ข้อค้นพบตามที่นำเสนอในส่วนที่ผ่านมาแล้วขั้นต้นนั้น และเพื่อให้ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นประโยชน์ ต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา ผู้วิจัยขอเสนอแนะต่อหน่วยงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนี้

1. จากข้อค้นพบของการวิจัยที่ พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งงาน ขนาดของโรงเรียน และเขตที่ตั้งของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวม และด้านการบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้บริหารต้องให้ความสำคัญ โดยการส่งเสริมระบบการตรวจสอบจากผู้ปกครองและชุมชน ต้องถือเป็นความสำคัญที่ต้องปฏิบัติ โดยผู้ปกครองคอยตรวจสอบว่าบุตรหลาน ได้รับการจัดการศึกษาตามมาตรฐานหรือไม่ได้ตลอดเวลา

2. จากการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 ในด้านการบริหารงบประมาณ ทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ในภาพรวมเห็นสมควรให้มีการจัดสรรงบประมาณที่เป็นเงินอุดหนุนทั่วไป (รายหัวเด็กนักเรียน) ให้เพียงพอกับความต้องการของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่องพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หรืออาจศึกษาตัวแปรให้หลากหลายขึ้นเพื่อศึกษาและพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้วย หรืออาจศึกษาเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังกับบทบาทที่เป็นจริงก็ได้

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ทำให้การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประสบความสำเร็จตามสภาพเขตที่ตั้งของสถานศึกษาเพื่อหาปัจจัยในการบริหารที่เหมาะสม